

mien nukkien "potkimista", niin he ovat—ah!—niin kovin tyytyväisiä. Jaa—ni!

Kulkiessani Grand Avenuen köyhempään osaan, näin militarismia ruumiillistuneena, lihamöhkäläänä, kauppaamassa lyijykyniä. Hän oli yksi tuhansista viimeisen suurisodan uhreista. Kranaatti oli vienyt molemmat jalkansa, ei ollut edes tynkiä jäljellä. Neljän pienen pyörän päällä oli lauta, johon oli ruumiinsa asetettu.

Inhon väreet kiersivät yli koko olemukseni. Mikä ironia, mikä nykyisen järjestelmän "tuote" Huullitellen tuisin kohoavan kauheita sanoja, joita olisin halunnut sinikautta vallastuokan hekumoitsijolle, jotka yltykyläisinä ajoivat loisto-autoissaan pitkin avenua. Mitä olisin hyötynyt, vaikka olisin huutanut julki viimeisen sodan julmuudet ja rikokset. Siinä näin kukaan kuin työväenluokassa löytyy tuon tunnottoman lihakan tapaisia yksilöitä—valmiina ruudin ruuakisturha on heille puhua tämän järjestelmän vääryyksistä.

Yksilöinä ollen olemme heikkoja, mutta yhteensuhteina voimakkaita. Paljon täytyy työväenluokan vielä oppia, ennenkuin saadaan hävitetyksi ne rikokset, joita tämä järjestelmä kantaa povellaan. Työväenluokan vapautuminen taloudellisesta ja henkisesti orjundesta tapahtuu sen itsensä avulla luokkataistelun kautta.

YHTÄ JA TOISTA

Indiaaninaiset

Indiaanien elämä ja traditio on vielä suureksi osaksi väärien ymmärretty ja tulkittu amerikkalaisissa näytteissä ja lauluissa, sanoo neiti Iva Rider. Hänen todellinen nimensä on prinsessa Atala Unalut ja on hän täysiverinen indiaani Cherokee heimosta kasvanut vanhan Indian Terrytorin reservillä.

Neiti Rider sanoo, että päinvastoin on otaksuttu, että indiaaninaiset ovat aiarvoisessa asemassa kodissaan, vaan työ- ja kuormajuttia miestensä orjia eikä mitään muuta, ovat indiaaninaiset olleet korkeassa asemassa ja arvossa heimokuntiansa keskuudessa. Ja heimokunnan hallinto ja hyvinvointi ja naisten ja lasten etu on suurimmaksi osaksi ollut aina naisten vallassa.

"Muistan kuinka monta vuotta sitten, erässä heimokunnan neuvottelukokouksessa eräs valkoinen mies lausui ihmettelynsä siitä, että kokouksessa oli enemmän naisia kuin miehiä ja naisilla oli suurempi äänivalta. Tähän indiaanimies vastasi: "Miksi ei? Hehän edustavat kotia!" Kodissa on indiaaninaisella täydellinen hallintovalta ja hänellä on alioikeus kaikissa asioissa. Kodin hoito ja huolto lapsista sukupolvi toisensa jälkeen sillä aikaa kun miehet ovat metsästäneet tai käyneet sotaa, on kehittänyt naisissa vastuunalaisuuden ja hallintotoiminnan. Indiaanimiehet kysyvät vain mieliansa neuvoa kaikissa asioissa."

Neiti Dabb, joka on viettänyt monta vuotta tämän heimon keskuudessa reservillä, myöntää neiti Riderin lausunnon oikeaksi. Hän sanoo hymyillen: "Indiaanilla, joka hulee olevansa viisaampi kuin vaimonsa, täytyy olla koko paljon valkoisen rodun verta suonsaissaan. Puhun aivan vakavasti: Viime vierailullani reservillä

näin indiaanimiehen ja vaimon tulevan ratsain kaupunkiin. Mies kantoi komeata Navajopeitettä ja vaimo hevosiinsa, vaihtoivat he kautamukseen, mies ottaen lapsen ja jääden hevosten luo siljävälän kun vaimo meni kauppaan peitteen kanssa. Valkoinen mies, joka näki tapaukset nuhteli indiaania siitä, että antoi vaimon mennä myymään peitteen. "Hän omissaan lampaat ja tekee peitteet. Miksi ei hänelle kuuluisi myöskin siten sen myynti ja rahat?" vastasi indiaanimies.

Valkokset antavat indiaanien tavoille monesti kokonaan väärien merkityksen. Esimerkiksi se tapa, että indiaani kävelee vaimonsa ja lastensa edellä. Miksi sinä kävelet niin kaukana edellä vaimostasi ja lapset taas jälessä hänestä? kysyttiin hiljan eräältä indiaanilta Oklahomassa. "Miksi te aina kävellette samalla puolella (käytävän ulkommaisella puolella) vaimoanne?" hän vastasi. Valkoinen mies selitti, että se oli jäteläisyyttä, jolloin miehellä täytyi aina olla oikea käsi vapaana suojelemaan vaimoan päällehyökkäyksiltä. Indiaani nyökäytti päätänsä. Ja sitten hän selitti, että heidän tapansa kulkea vaimon edellä tarkoitti aivan samaa. "Me kävelemme edellä raivaten tietä viitakoissa, ja myöskin suojatamme vaimot ja lapset villipeudoilta, ja meillä siis täytyi olla molemmat kädet vapaana. Turvallisuuden vuoksi siis naiset kantoivat kuorman, ja lapset tulivat kaikista jäljempänä polettua tietä ja turvattuina tuntemattomilta vaaroilta.

Indiaanityttöjen asema on kumminkin huomattavasti erilainen kuin hänen äitinsä asema selitti neiti Rider. Hänen valtaansa tulee hänelle vasta sitten kun hän on naimisissa, joten tyttärenä ollessaan on hänellä monta vaikeutta.

Indiaanityttöjen tulee täydellisesti kunnioittaa vanhempiaan ja erittäinkin isoäitiä. Isoäiti on korkein arvoaste indiaanien keskuudessa. Ja surullisin kohta tässä vanhempien vallassa on se, että isoäiti voi pakottaa tyttären naimisiin miehelle, jota tyttö ei halua.

Sellaisesta tytöstä he kyllä ylpelevät, joka on nerokas ja raivaa itselleen aseman maailmassa tullen takaisin heimonsa luo korkeasti oppineena. Hänelle annetaan kunnioitus ja vapaus, mutta yleensä tyttöjen asema on kova ja myrskyinen. Tavallisesti olivat indiaanitytöt hiljaisia ja tottelevaisia, mutta uusi aika on tehnyt heidätkin levottomiksi ja vapauteen pyrkiviksi. He haluavat päästä ulos maailmaan."

Tyypillinen indiaanityttö, joka on raivannut aseman itselleen on Ella Deloria Sioux heimosta, Standing Rockista, S. D. Hän on saanut yliopistokasvatuksen Columbian yliopistossa. Viime syksynä hän käynsi heimonsa kielelle, ja mukaili näytelmäksi viime viisikymmen vuotisen historian Sioux indiaanheimosta.

Monet indiaanitytöt ovat hallituksen palveluksessa superdentteina, opettajina, sihteereinä jne. Indiaanitoimistoissa ja reserviellä. Pöytädelphassa on nykyään viisi indiaanityttöä käymässä kurssin sairaanhoitajiksi indiaanien sairaalassa.

Tsheremissi-nainen.

Tutustukaamme erään matkailijan kuvauksen mukaan tsheremissinaiseen elämään. Näin hän kertoi: "Kuulin erässä junassa tshere-

missinaisen laulavan erästä laulua, tanssien samalla alkua. Nämä säkeet vieläkin kolkuvat korvissani:

"Olen Sernur kylän tsheremissin tytär ja Konganur- kylän miehen vaimo."

Tähän lauluun, niin lyhyt kuin se onkin, sisältyy koko hänen elämänsä, eikä monen muunkaan tsheremissinaisen elämä sen kummempaa ole. Lapsuuden koti vanhempien ja miehen koti — siinä ne kaksi pistettä, joiden ympärillä liikkuvat tsheremissinaisen muistot ja mielikuvat, flot ja surut. Suuri maailma on hänelle tuntematon. Hän ei ole milloinkaan missään kauempana kulkenut eikä hänen tietopirriään ole laajentanut kirjallisuus, ei edes vähäpätöinen, mitä hänen kielellään on olemassa. Ainoastaan huhujen kautta on hänellä aavistus seuduista, missä elämä on erilaista kuin hänen kotipaikallaan.

Jo lähiin kaupunki on jäänyt häneltä näkemättä. Ei ole ollut mitään syytä sinne lähtä. Kaiken sen ylellisyystavarankin, mitä hän tarvitsee, voi hän hyvin hankkia itselleen naapurikylän toripäiviltä tai kulkukauppiainalta kyläkadulla. Kaupungissa hän olisi outo ja arka. Vieraat ihmiset tällaisellisivät häntä kuin mitään metsäistä; jo hänen pukunsaakin herättää huomiota. Eikä hän kaipaa kaupunkin tuotteita. Itse hän kehittää ja värjää langat, kutoo kankaat ja ompelee niistä pukula perheelleen ja itselleen.

Kesän aikana on tsheremissinaisen ainoana vaatetuksena housut ja valkoinen hamemainen paita, jonka rinnus on taitehikkaasti koruompelulla kirjailtu.

Varsinkin juhlapäivöissä ovat hihatkin ynnä lieve neulomuksilla koristetut. Vyötäyksillä on erivärisistä langoista punottu vyö, jonka päät päättyvät helmiin ja hopeahelstimiin. Rinnassa on suuri hopeainen solki. Samoin kuin votjakkeilla ja muilla ympärillä asuvilla kansoilla on tsheremissinaislakin tapana naimisiin mentyään kantaa päässään aina sekä sisällä että ulkona eräänlaisia päähineitä, jonka muoto ja asento eri seuduilla jonkun verran vaihtelee. Sekin on usein taitehikkaasti ommeltu. Jaloissaan on tsheremissineillä niin hyvin miehillä kuin naisilla hattarat ja nimivirsut. Toisin paikoin on naisilla lisäksi tapana kierrättää mustasta verasta valmistettu vyö säärrien ympärillä. Sevuoksi näyttävät heidän jalkansa paksoilta ja kömpelöiltä. Avopäin ja paljain jaloin ei naidun naisen heidän mielestään sovi milloinkaan näyttäytyä.

Päälylyspukuna on kesällä pitkä palttinatikki, talvella verkakauhtana. Juhlissa erittäinkin häissä, käytetään erikoisia pitopukuja. Urzhumin piirissä on häävaimiolla yllään vihreä verkakatti, päässä punaverkainen ketunnahalla päärmitetty lakki. Mutta mukkeampi on morsiamen puku, varsinkin hänen rintapeliinsä on koottu kaikki mahdollinen komeus. Siinä välkkyvät helmiä, näkinenkiä y. m.

Kuten sanottu, valmistaa tsheremissinaisen niin hyvin arki kuin juhlapukunsa. Ompelu onkin hänen erikoiskykynsä. Jo pienenä tyttönä hän saa oppia käyttämään neulaa ja neidoksi tultuaan pitää hän häpeänä viettää häitään toisen ompelemassa paidassa. Paitsi vaatteita valmistaa tsheremissintar monenlaisia sieviä käsioita, joita vuosien kuluessa karttuu aiantäysiä. Hänellä on arkussaan ompelukuoseja jo isoäiti-vainajan n.

sillä ne todistavat hänen mielestään tsheremissittäin kätevyyttä ja kehittynyttä makua.

Perheen emäntänä on tsheremissinainen utterta ja kunnollinen. Jo varhain aamulla, ennenkuin muut noussevat lavitsaltaan, hän käy puroilta vettä noutamassa ja illalla kun muut ovat levolla laskeutuneet hän käy pihalla portit sulkemassa. Omien toimien ohella hän kiireimpänä aikana avustaa miestään ukotöissä. Hän perkaa peltoa, niittää heinää, korjaa viljaa ja pui riittä. Kaikkialla hän raataa miehensä rinnalla eikä tahdo olla miestään huonompi. Tsheremissinaisen utteruus saattaa muokallaisessa herättää käsityksen, että hän on orja miehensä kodissa. Mutta itse hän ei sellaiseksi itseään tunne. Koti on hänelle koko hänen elämänsä eikä hänen mielestään ole lainkaan alentavaa sen edestä ahertaa.

Naisen arvon alemmuutta miehen rinnalla näyttää lisäksi todistan tsheremissin kosinta ja häämenot. Morsiamen tuontia sulhasen kotiin sanotaan "neidon ryöstämiseksi", mikä nimitys samoinkuin mouet siihen liittyvät tavat saattavat osoittaa, että tsheremissit entisinä aikoina ovat hankkineet vaimon itselleen ryöstämällä. Tätä nykyä on kuitenkin yleisin tapa, että sulhasen maksaa morsiamestaan tämän vanhemmille lunnait. Aviohinnan suuruus vaihtelee eri seuduilla paikkakunnan varallisuuden ja ostettavan neidon sukuperän pulskouden mukaan.

Ryöstö jo osto-avioliitosta huolimatta ei naidun naisen asema ole silti niin huono kuin sen saattaisi olettaa. Ensimmäkin on huomattava, ettei sitä, mikä yleensä on tullut tavaksi, kukaan ymmärrä paheksua. Toiseksi, avioliittoon meno riippuu aina jollakin tavalla työstä itsestään tai ainakin hänen vanhemmistaan. Ei kuka hyvänsä mene ryöstämään tai ostamaan kenen hyvänsä tyttärtä. Mutta olivatpa menot mitkä tahansa, niin häiden jälkeen on neito, vaimo ja sellaisenaan kodin valtiatar. Ja vaikka ei hänen valtakuntansa ole suuri, se ulottuu vain tuvasta kotaan ja aistasta navettaan, on se kuitenkin hänen valtakuntansa, jossa hän on itsevaltiainen. Tosin mies, jos hän tahtoo, voi hyljätä vaimonsa ilman että hän voi vedota siitä mihinkään oikeuteen, mutta siitä huolimatta ovat avioerot perin harvinaisia. Perhesiteiden särkyessä — sanoo tsheremissi — "kodin sielu" lähtee. Se tapahtuu myös silloin kuin aviopuolisot ovat myönsänsä ja kun vaimo lyö lalmin perheensä hoidon ja pitää tupansa epäpukunna ja ikaisena. Kun kodin "sielu" on lähtenyt, on koti "kuollut", eikä se enää milloinkaan voi olla iloinen.

Miten läheinen yhteys tsheremissien käsityksen mukaan vallitsee miehen ja naisen välillä ilmee kertomuksesta, jonka kuulin Birskin piirissä. Kerran oli pahanhalkinen mies lyönyt vaimoiaan, mutta omituisia kyllä seuraavana päivänä oli hänen vaimonsa aivan terve, mutta mies ontui ja hänen olkapäänsä olivat puuduksissa. Sevuoksi sanookin tsheremissien sananlasku: "Jos vaimoas lyöt, ei isku satu häneen, vaan itseesi."

Yleensä kohtelee tsheremissi hyvin vaimoan. Hän menettelee paljon paremmin kuin tatar, jonka vaimot usein ovat palvelijan asemassa. Väähäpätöisissäkin asioissa kyselee tsheremissi vaimonsa mieltä ja monessa paikassa on kokonaan vaimo valtiatar.

Huolimatta siitä, että tatarilais-muhamedilainen maailma on jo van-